

גיטין ב

(תירוץ) הכא במאי עסקין כגון שהיתה עידית דניזק זיבורית דמזיק, ורבי
ישמעאל היא, דאמר מדאורייתא בדניזק שיימין, ומשלם מהזיבורית, ומפני תיקון
העולם תקינו רבנן בדמזיק עדיית, וגבי יתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא.

(קושיא 2.) והתני רבי אליעזר ניותאה אין נפרעין מנכסי יתומים, אלא מן
הזיבורית, ואפילו הן עדיית, מאי לאו אע"ג דכתיב עדיית בשטרא!

(תירוץ) לא מאי עדיית שפאי קפצא עדיית שאחר ההלואה נשתדפה העדיית שכתב לו
ובטל תנאו, ושוב אינו אלא כסתם בעל חוב שמהתורה בזיבורת, ומדרבנן בביתו, כגון שנטלוה
מסיקין או נשדפה או שטפה נהר. דאמר רבא הזיק זיבורית גובה מן העדיית של מזיק
ואם שפאי עדיית גובה מן הבינונית, דבטלה תנאו והוי למן התורה לגבות מן הזיבורית,
וחכמים העמידו לגבות מבנונית וגבי יתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא.

ב. איבעית אימא לא היו נכסים לבן ואעפ"כ כל לגבי בריה לצורך הבן שעובדי
משעבד נפשיה, מפני חיבתו.

[עד כאן דף מט עמוד ב]

דיני ערבות וקבלנות – כתובת אשה / בעל חוב

הגמרא דנה באלו אופנים האדם ערב להשתעבד. ישנם שתי סוגי 'ערביות' בשתי רמות של
סמיכות דעת א' ערב קבלן. שבהתחייבות שלו יש יותר גמירות דעת, כיון שקיבל דבר
מהלואה או מהבעל ונתן לשני, ב' ערבות רגילה יש פחות סמיכות דעת. יש לרמות השונות
של הערבות השלכות להשתעבדות של חובות, שכן ערב אין מתשעבד לכתובת אשה, ערב
'קבלן' כן משעבד, ענין נוסף, שיש הבדל שהערב רגיל יכול להתשעבד,
כלהן איתמר:

ערב דכתובה, דברי הכל לא משתעבד – זה תרתי לגרעותא.

קבלן דבעל חוב, דברי הכל משתעבד – זה תרתי לטיבותא.
פליגי:

ערב דבעל חוב – אינו נעשה קבלן אך נחסר ממון על פיו.

וקבלן דכתובה – זה חדא לגרעותא.

א. משתעבד – אע"ג דלית ליה נכסי ללוה

ב. אי אית ליה משתעבד, אי לית ליה, לא משתעבד.

והילכתא בכולהו. אע"ג דלית ליה משתעבד בר מערב דכתובה, דאע"ג דאית
ליה, לא משתעבד – דמצוה הוא דעבד כי על ידו נשאו ולא מידי חסרה.

הגמרא חוזרת להקשות למר זוטרא בריה דרב נחמן:

ת"ש מעיקרא דתקנתין, טעם התקנה שכתובה בזיבורית שיותר ממה

שהאיש רוצה לישא אשה רוצה לינשא. ואי ס"ד דווקא מיתומים גובים מזיבורית, האי

משום דיתמי הוא! אלא ודאי, מדובר מהבעל עצמו משלם ואפ"ה גובה זיבורית. תיובתא
דמר זוטרא תיובתא:

לגבות מעידיית מן היתומים

להלן, מחלוקת בין רב נחמן ורבא, אם התנה הלואה עם המלוה, לגבות מן העדיית, ומת
הלוה, אם המלוה יכול לגבות מן היתומים מן העדיית. נחלקו עם הדין ש"אין נפרעים מן
היתומים אלא מן זיבורית" האם כלל הזה בכל המקרים, אפילו בזמן שדינו מן התורה
בבינונית ועדיית, או דווקא לגביות שהם מן התורה בזיבורית.

א. רב נחמן אינו גובה אלא מין הזיבורית דאמר שט"ח היוצא על היתומין שלוה

אביהם אע"פ שכתוב בו שבח לגבות מהעדיית אינו גובה אלא מן הזיבורית.

אמר אביי תדע דבע"ח דיניה בבינונית ומיתמי בזיבורית

ב. רבא: שגובה מן העדיית.

והוא דוחה הראיה של אביי מבעל חוב – בעל חוב דיניה מדאורייתא בזיבורית, בחוץ
תעמוד והאיש אשר אתה נשה בו יוציא אלך את העבוב החוצה מה דרכו של איש

הלוה להוציא מביתו כדי לתת משכון? פחות שבכלים, כך כאשר יתן הלווה קרקע יתן פחות
– זיבורית, ומה טעם אמרו בע"ח בבינונית? כדי שלא תנעול דלת בפני לוי. וגבי

יתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא. אבל הכא בשטר שכתוב שבה כיון דדיניה מדאורייתא
בעידיית, אפילו מיתמי נמי בעידיית?.

הגמרא מקשה שתי קושיות עליו, והוא מיישבם, כלהלן:

(קושיא 1.) אין נפרעין מנכסי יתומין אלא מן הזיבורית ואפילו הן ניזקין אפילו דין

מן התורה בעידיית

[משנה] אין נפרעין מנכסי יתומין אלא מן הזיבורית – קטנים / גדולים

בעי רב אחדבוי בר אמי יתומים שאמרו קטנים או אפילו גדולים?

הגמרא חוקרת מה הטעם הכללי שאינו גובה אלא מן הזיבורית:

תקנתא היא דעבוד רבנן, לחוס עליכם שיהיה התובע טורח למכור, שאין להם

מי שיטרח עבור, גבי יתמי לקטנים עבוד רבנן, לגדולים לא עבוד רבנן

או דלמא, משום דלא מסיק אדעתא דמלוה דמית ליה ונפלי נכסי קמי

יתמי דהוה ליה נועל דלת, דווקא בלוה עצמו תקנו שיגבה מן הבינונית, שלמרות שדינו

בזיבורית, אבל לגבי יתומים, אפילו שיגבה מן הזיבורית אין חשש של נעילת דלת שאין המלוה

חשב עליכם, הלכך אפילו גדולים נמי.

(מסקנה) דתני אביי קשישא יתומין שאמרו לגבי הדין שאמרו הבא להיפרע מנכסי

יתומים לא יפרע אלא בשבועה, אפילו הוציא המלווה עליכם שטר, דאי אביהם היה קיים, היה

טוען שישבע לו שלא פרע וכאן, הב"ד טוענים עבור היתומים, גדולים וא"צ לומר קטנים

אע"פ שאפשר לחלק דווקא לענין שבועה, דגדול במילי דאבוכה קטן דמי, אבל לענין

לגבות מן זבורית לא. והלכתא גייתומין שאמרו גדולים, וא"צ לומר קטנים, בין

לשבועה בין לזיבורית.

[עד כאן דף נ עמוד א]

אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין – לגבי מתנה.

הדין שנפרעים מבני חורין, תקנו חז"ל משום תקנת דלקוחות, שבאים לטעון שיגבה מן
הבני חורין ולא ייקחו מאתם את השדה. הגמרא דנה בנכסים המשועבדים שלא מחמת
מכר אלא במתנה כיצד יש להתייחס עליהם שהרי לא הוציאו עליהם הלקוחות על
המקח

בעי רב אחדבוי בר אמי במתנה היאך?

- [גובה] תקנתא משום פסידא דלקוחות – אבל מתנה דליכא פסידא
דלקוחות לא.

- [אינו גובה] או דלמא מתנה נמי, אי לאו דאית ליה הנאה מיניה, לא
יהיב ליה מתנה, והלכך כי פסידא דלקוחות דמי.

א"ל מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי

ת"ש שכיב מרע שאמר תנו מאתים זוז לפלוני, וג' מאות לפלוני וד' מאות לפלוני,

אין אומרים כל הקודם בשטר זכה, שאם לא היה מספיק לגבות לכולם, לא יהיה הראשון

נפסד, לפיכך יצא עליו שט"ח על המת, לאחר שגבו אלו, גובה מכולן, כגון שאם החוב

מה שפ"י רבינו שמואל דאסור לקבל הימנו שבועה קשה וי"ל (2) דמיירי בגר תושב שקיבל
עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים אי נמי (3) כדמוקי לה בירושלמי בהכותב תיפתר כשערב לו מן
העובד כוכבים וקיבל העובד כוכבים להפרע מן החייב תחילה [שבאיהם לוהו מן הגוי, והיהודי
אחר קיבל עליו להיות לו ערב בעדו. אחרי שמת אביהם (לווה), תבע הגוי מן הערב, וערב חוזר
לתבוע מן היתומים. נמצא שיש ריבת אוכלת בהם, והערב ישבע לו יתומים], דאי לאו הכי,
העובד כוכבים בתר ערבא אזיל ואסור כדאמרינן באיזהו נשך (ב"מ דף עא: 4) אי נמי כ"ל
יוחנן דאמר נזקין לכתובה:

היה של 100, כיון שהם קיבלו 900 סך הכל, של 200 משלם 200/900, והשני 300/900 וכן הלאה.

אבל אם אמר תנו מאתים זוז לפלוני ואחריו לפלוני ואחריו לפלוני: אמרים כל הקודם בשטר זכה.

לפיכך, יצא עליו שט"ח גובה מן האחרון, אין לו, גובה משלפניו. אין לו, גובה משלפני פניו, ואע"ג דקמא בינונית ובתרא זיבורית - מזיבורית גבי דאמר הראשון לאחרון, מתי שנתן לי במתנה, היה השדה שלך עדיין בני חורין, לכן מבינונית לא גבי. ש"מ

במתנה נמי עבוד רבנן תקנתא.
הגמרא דוחה הוכחה זו, מג' אופנים:

א. הכא במאי עסקינן בבעל חוב, שהשכיב מרע היה חייב עליכם במלוה בעל פה, שא"א לבדוק מי הקודם בהלוואה – **תנו דקתני בברייתא בחובי.**

והא כל הקודם בשטר קאמר! - בשטר פקדתא צוואה.

ב. ואב"א אפילו מתנה נמי – מאי "גובה מן האחרון", אין נפסד אלא אחרון אם יש לראשון בנונית ולאחרון זיבורית, גובה מן הראשון, שלא עבוד תקנתא, ואחרי כן יבוא הראשון ויתפוס השדה של ואחרון.

ג. ואב"א דווקא גובה מן האחרון, ומיירי דשוו כל הקרקעות כולהו להדדי, מסוג אחד או זיבורית, או בנונית או עידית.

[מסקנה - הגמרא לא פשטה]

[משנה] אין מוציאין לאכילת פירות מנכסים משועבדים

מאי טעמא? הגמרא מביאה שני טעמים למה אינו גובה ממשועבדים, כלהלן:

א. ריש לקיש ור' יוחנן, לפי שאין כתובין ואין קול יוצא על הפירות שלא היו בעולם בעת המכירה, ולכן הרי הן כמלוה על פה

לגבי מזון האשה והבנות, שזה תנאי ב"ד ומשנשאת יצא קול דכמאן דכתיבי דמו, מ"מ אין מוציאין - התם מעיקרא הכי אתקון: כתובין הן אצל בני חורין ואין כתובין הן אצל משועבדין הטעם הוא, שאין אדם רוצה ליקח שדה מחברו אם מזון אשתו ובנין חוזרים עולמית.

[עד כאן דף נ עמוד ב]